

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 14ης Νοεμβρίου 2013*

«Αίτηση αναιρέσεως — Κοινοτικό σήμα — Διαδικασία ανακοπής — Εικονιστικό σήμα που απεικονίζει κεφαλή λύκου — Ανακοπή του δικαιούχου διεθνών και εθνικών εικονιστικών σημάτων που περιέχουν τα λεκτικά στοιχεία “WOLF Jardin” και “Outils WOLF” — Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου — Προσβολή του διακριτικού χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος — Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 — Άρθρο 8, παράγραφος 5 — Μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή — Βάρος αποδείξεως»

Στην υπόθεση C-383/12 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 8 Αυγούστου 2012,

Environmental Manufacturing LLP, με έδρα το Stowmarket (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους M. Atkins, solicitor, K. Shadbolt, advocate, και S. Malynicz, barrister,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

το **Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ)**, εκπροσωπούμενο από τον A. Folliard-Monguiral,

καθού πρωτοδίκως,

η **Société Elmar Wolf**, με έδρα το Wissembourg (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον N. Boespflug, avocat,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, πρόεδρο τμήματος, E. Juhász (εισηγητή), A. Rosas, D. Šnáby και C. Vajda, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 29ης Μαΐου 2013,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή της αναίρεσεως, η Environmental Manufacturing LLP (στο εξής: Environmental Manufacturing) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 22ας Μαΐου 2012, T-570/10, Environmental Manufacturing κατά ΓΕΕΑ – Wolf (Απεικόνιση κεφαλής λύκου) (στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το δικαστήριο αυτό απέρριψε την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του δευτέρου τμήματος προσφυγών του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), της 6ης Οκτωβρίου 2010 (υπόθεση R 425/2010-2), σχετικά με διαδικασία ανακοπής (στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Ο κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 78, σ. 1), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 13 Απριλίου 2009, κωδικοποίησε τον κανονισμό (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), και τον κατήργησε.
- 3 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1, στοιχείο β', και 5, του κανονισμού 207/2009, το οποίο επιγράφεται «Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου», ορίζει τα εξής:

«1. Κατόπιν ανακοπής του δικαιούχου προγενέστερου σήματος, το αιτούμενο σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση:

[...]

- β) εάν, λόγω του ταυτοσήμου του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα. Ο κίνδυνος σύγχυσεως περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχετίσεως με το προγενέστερο σήμα.

[...]

5. Κατόπιν ανακοπής του δικαιούχου προγενέστερου σήματος κατά την έννοια της παραγράφου 2, το αιτούμενο σήμα δεν γίνεται επίσης δεκτό για καταχώριση αν ταυτίζεται ή ομοιάζει με το προγενέστερο σήμα και πρόκειται να καταχωρισθεί για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν ομοιάζουν με αυτές για τις οποίες έχει καταχωρισθεί το προγενέστερο σήμα, εφόσον, στην περίπτωση προγενέστερου κοινοτικού σήματος, τα σήμα αυτό χάρει φήμης στην Κοινότητα και, στην περίπτωση προγενέστερου εθνικού σήματος, το σήμα αυτό χάρει φήμης στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος η δε χρησιμοποίηση, χωρίς εύλογη αιτία του αιτούμενου σήματος, θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του προγενέστερου σήματος, ή θα έβλαπτε τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.»

- 4 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1, στοιχείο β', και 5, του κανονισμού 40/94 είχε την ίδια διατύπωση με τις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού 207/2009.

Ιστορικό της διαφοράς

- 5 Στις 9 Μαρτίου 2006 η δικαιούχος της Environmental Manufacturing υπέβαλε στο ΓΕΕΑ αίτηση για την καταχώριση ως κοινοτικού σήματος ενός εικονιστικού σημείου που απεικόνιζε την κεφαλή λύκου, για την εμπορία προϊόντων της κλάσεως 7, κατά την έννοια του Διακανονισμού της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση των σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί, τα οποία περιγράφονται ως εξής: «Μηχανήματα για την επαγγελματική και βιομηχανική επεξεργασία απορριμμάτων ξυλείας και φυτικών αποβλήτων· επαγγελματικά και βιομηχανικά μηχανήματα θρυμματισμού του ξύλου και παραγωγής πριονιδίων».
- 6 Μετά τη δημοσίευση της αιτήσεως στο *Δελτίο κοινοτικών σημάτων* αριθ. 38/2006 της 18ης Σεπτεμβρίου 2006, η εταιρία Elmar Wolf (στο εξής: Elmar Wolf) άσκησε ανακοπή κατά της καταχώρισεως του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση για τα εν λόγω προϊόντα.
- 7 Η ανακοπή στηριζόταν σε περισσότερα του ενός προγενέστερα εικονιστικά γαλλικά και διεθνή σήματα. Οι λόγοι που προέβαλε προς στήριξη της ανακοπής της ήταν αυτοί που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφοι 1, στοιχείο β', και 5, του κανονισμού 40/94.
- 8 Στις 24 Σεπτεμβρίου 2007 η δικαιούχος της Environmental Manufacturing εκχώρησε στην εν λόγω εταιρία την ανωτέρω αίτηση καταχώρισεως. Στις 2 Οκτωβρίου 2007 η Environmental Manufacturing ζήτησε από την Elmar Wolf, βάσει του άρθρου 43 του κανονισμού 40/94 (νυν άρθρου 42 του κανονισμού 207/2009), να προσκομίσει αποδείξεις για τη χρήση των προγενέστερων σημάτων. Η Elmar Wolf προσκόμισε προς τούτο έγγραφες αποδείξεις.
- 9 Στις 25 Ιανουαρίου 2010 το τμήμα ανακοπών του ΓΕΕΑ απέρριψε τη βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 ανακοπή, για τον λόγο ότι δεν συνέτρεχε κανένας κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των οικείων σημάτων. Το τμήμα ανακοπών απέρριψε, επίσης, τη βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού ανακοπή, για τον λόγο ότι η Elmar Wolf δεν είχε προσκομίσει καμία απόδειξη σχετικά με την πρόκληση οποιασδήποτε βλάβης στη φήμη των προγενέστερων σημάτων ή την αποκόμιση αθέμιτου οφέλους εξ αυτών.
- 10 Στις 23 Μαρτίου 2010 η Elmar Wolf άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής. Η απόφαση αυτή ακυρώθηκε με την επίδικη απόφαση. Όσον αφορά το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009, το δεύτερο τμήμα προσφυγών έκρινε ότι τα προγενέστερα σήματα έχαιραν ευρείας φήμης σε τρία κράτη μέλη. Ακολούθως, δέχθηκε ότι υπήρχε ορισμένη ομοιότητα μεταξύ των επίμαχων σημάτων και ότι το ενδιαφερόμενο κοινό θα μπορούσε να συσχετίσει τα σημεία, λαμβανομένου υπόψη του διακριτικού χαρακτήρα και της φήμης των προγενέστερων σημάτων και της ομοιότητας των προϊόντων που αφορούσαν τα επίμαχα σήματα. Τέλος, το τμήμα προσφυγών κατέληξε στο συμπέρασμα, παραπέμποντας στα επιχειρήματα που προέβαλε η Elmar Wolf, ότι το σήμα του οποίου ζητείτο η καταχώριση θα μπορούσε να αποδυναμώσει τη μοναδική εικόνα των προγενέστερων σημάτων και να αποκομίσει αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη τους.

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 11 Η Environmental Manufacturing άσκησε προσφυγή ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Προς στήριξη της προσφυγής αυτής, προέβαλε δύο λόγους αντλούμενους, αφενός, από παράβαση του άρθρου 42, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 207/2009 και, αφετέρου, από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού αυτού.
- 12 Το Γενικό Δικαστήριο, με τις σκέψεις 16 έως 24 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απέρριψε τον πρώτο λόγο ως αβάσιμο.

- 13 Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το τμήμα προσφυγών είχε κρίνει ορθώς ότι το ενδιαφερόμενο κοινό μπορούσε να συσχετίσει τα σημεία που απεικόνιζαν τα δύο αντιπαρατιθέμενα σήματα.
- 14 Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τις σκέψεις 48 και 49 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, όσον αφορά τον κίνδυνο αποδυναμώσεως, ότι, κατά την Environmental Manufacturing, ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος οφείλει να προβάλλει και να αποδείξει ότι η χρήση του μεταγενέστερου σήματος θα επηρεάσει τη συμπεριφορά των καταναλωτών των προϊόντων για τα οποία έχει καταχωριστεί το προγενέστερο σήμα ή ότι συντρέχει σοβαρός κίνδυνος να συμβεί κάτι τέτοιο στο μέλλον. Επισήμανε, επίσης, ότι η Environmental Manufacturing υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών παρέλειψε να εξετάσει, εν προκειμένω, το ενδεχόμενο αυτό, ότι η Elmar Wolf όφειλε να προβάλλει επιχειρήματα τα οποία να εξηγούν με ποιο συγκεκριμένο τρόπο η αποδυνάμωση της προκαλεί βλάβη και ότι η απλή αναφορά στην αποδυνάμωση δεν αρκεί για να δικαιολογήσει την εφαρμογή του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009.
- 15 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 50 έως 54 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τα εξής:
- «50 [Ο] λόγος απαραδέκτου που στηρίζεται στον κίνδυνο αποδυναμώσεως, όπως προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009, συμβάλλει, μαζί με τους άλλους σχετικούς λόγους απαραδέκτου του εν λόγω άρθρου, στη διατήρηση της πρωταρχικής λειτουργίας του σήματος, δηλαδή της λειτουργίας προελεύσεως. Όσον αφορά τον κίνδυνο αποδυναμώσεως, η λειτουργία αυτή θίγεται, όταν διαπιστώνεται εξασθένηση της ικανότητας του προγενέστερου σήματος να υποδηλώνει ότι οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε και χρησιμοποιείται προέρχονται από τον δικαιούχο του εν λόγω σήματος, στο μέτρο που η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος συνεπάγεται την αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και του αντίκτυπου που έχει στο κοινό. Αυτό συμβαίνει, ιδίως, όταν το προγενέστερο σήμα παύει να προκαλεί άμεση συσχέτιση με τις υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί (απόφαση [της 27ης Νοεμβρίου 2008, C-252/07,] Intel Corporation, [Συλλογή 2008, σ. I-8823,] σκέψη 29).
- 51 Από την [προπαρατεθείσα] απόφαση Intel Corporation προκύπτει ότι εναπόκειται στον δικαιούχο του προγενέστερου σήματος, για το οποίο ζητείται η προστασία που παρέχει το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009, να αποδείξει ότι η χρήση του μεταγενέστερου σήματος μπορεί να βλάψει τον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματός του. Προς τούτο, ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος δεν υποχρεούται να αποδείξει την ύπαρξη πραγματικής και ήδη υφιστάμενης προσβολής του σήματός του. Συγκεκριμένα, όταν ενδέχεται το σήμα του να υποστεί μια τέτοια προσβολή λόγω του τρόπου με τον οποίο ο δικαιούχος του μεταγενέστερου σήματος μπορεί να χρησιμοποιήσει το δικό του σήμα στο μέλλον, ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος δεν είναι δυνατό να υποχρεωθεί να αναμείνει την επέλευσή της, προκειμένου να είναι σε θέση να επιτύχει την απαγόρευση της εν λόγω χρησιμοποίησεως. Ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος πρέπει, πάντως, να αποδείξει βάσει στοιχείων ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος επελεύσεως της προσβολής αυτής στο μέλλον ([προπαρατεθείσα] απόφαση Intel Corporation, σκέψεις 37, 38 και 71).
- 52 Για τον σκοπό αυτό, ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος πρέπει να προσκομίσει στοιχεία που να επιτρέπουν να συναχθεί, *prima facie*, μελλοντικός και μη υποθετικός κίνδυνος βλάβης [...]. Το συμπέρασμα αυτό μπορεί να συναχθεί ιδίως βάσει επαγωγικών σκέψεων που προκύπτουν από ανάλυση των πιθανοτήτων και λαμβάνουν υπόψη τις συνήθεις πρακτικές στον συγκεκριμένο εμπορικό τομέα καθώς και κάθε άλλη περίπτωση στη συγκεκριμένη περίπτωση [...].
- 53 Δεν μπορεί, εντούτοις, να απαιτηθεί, πλέον των ανωτέρω στοιχείων, ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος να αποδείξει ότι η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος είχε ως πρόσθετο αποτέλεσμα τη μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου αποδέκτη των

υπηρεσιών ή καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία καταχωρίστηκε το προγενέστερο σήμα. Πράγματι, μια τέτοια προϋπόθεση δεν προβλέπεται ούτε στο άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009 ούτε στην [προπαρατεθείσα] απόφαση Intel Corporation.

- 54 Όσον αφορά τη σκέψη 77 της [προπαρατεθείσας] αποφάσεως Intel Corporation, από την επιλογή του όρου “επομένως” και από τη δομή της σκέψεως 81 της αποφάσεως αυτής προκύπτει ότι η μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του καταναλωτή, για την οποία κάνει λόγο η [Environmental Manufacturing] προς στήριξη της αιτιάσεώς της, αποδεικνύεται όταν ο δικαιούχος του προγενέστερου σήματος αποδεικνύει επιτυχώς, σύμφωνα με τη σκέψη 76 της εν λόγω αποφάσεως, την εξασθένηση της ικανότητας του σήματος αυτού να υποδηλώνει ότι οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε και χρησιμοποιείται προέρχονται από τον δικαιούχο του εν λόγω σήματος, στο μέτρο που η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος συνεπάγεται την αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και του αντίκτυπου που αυτό έχει στο κοινό.»
- 16 Με τις σκέψεις 56 έως 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε εάν το τμήμα προσφυγών εφάρμοσε ορθώς, εν προκειμένω, το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009 και τις ανωτέρω αρχές.
- 17 Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα, με τη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αφενός, ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε ορθώς ότι η χρησιμοποίηση του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση μπορούσε να βλάψει τον διακριτικό χαρακτήρα των προγενέστερων σημάτων και, αφετέρου, ότι δεν μπορούσε να γίνει δεκτό το επιχείρημα της Environmental Manufacturing που στηριζόταν στην αναγκαιότητα αποδείξεως των οικονομικών αποτελεσμάτων του συσχετισμού των αντιπαραιθόμενων σημάτων.
- 18 Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, «[σ]το μέτρο που το τμήμα προσφυγών εφάρμοσε, συνεπώς, ορθώς το άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009 λόγω του κινδύνου αποδυναμώσεως που συνεπάγεται το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση, δεν συντρέχει πλέον λόγος να εξεταστεί ο κίνδυνος [προσπορισμού, εκ μέρους της Environmental Manufacturing, αθέμιτου οφέλους από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη των προγενεστερών σημάτων (παρασιτισμού)] επί του οποίου στηρίζεται, επίσης, η [επίδικη] απόφαση.»
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως ως αβάσιμο και απέρριψε την προσφυγή στο σύνολό της.

Αιτήματα των διαδίκων

- 20 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Environmental Manufacturing ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να αποφανθεί αμετακλήτως επί της διαφοράς, και να καταδικάσει το ΓΕΕΑ και την Elmar Wolf στα δικαστικά έξοδα.
- 21 Το ΓΕΕΑ ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την Environmental Manufacturing στα δικαστικά έξοδα.
- 22 Η Elmar Wolf ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και, επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, και να καταδικάσει την Environmental Manufacturing στα δικαστικά έξοδά της και στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Elmar Wolf.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 23 Προς στήριξη της αιτήσεως της αναιρέσεως, η Environmental Manufacturing προβάλλει έναν μόνο λόγο αντλούμενο από παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 24 Η Environmental Manufacturing υποστηρίζει ότι, μετά την έκδοση της προπαρατεθείσας αποφάσεως Intel Corporation, για να διαπιστωθεί ότι η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος προκαλεί ή θα μπορούσε να προκαλέσει βλάβη στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος πρέπει να αποδειχθεί ότι η οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία έχει καταχωρισθεί το προγενέστερο σήμα έχει μεταβληθεί λόγω της χρησιμοποίησης του μεταγενέστερου σήματος ή ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να επέλθει τέτοια μεταβολή στο μέλλον. Συνεπώς απαιτείται η παροχή τέτοιου είδους αποδείξεων για να διαπιστωθεί η αποδυνάμωση ενός προγενέστερου σήματος.
- 25 Η Environmental Manufacturing προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απαιτήσε να προσκομιστούν τέτοιου είδους αποδείξεις, συμπεραίνοντας ότι αρκεί η διαπίστωση της εξασθένησεως της ικανότητας του προγενέστερου σήματος να υποδηλώνει ότι τα προϊόντα για τα οποία καταχωρίστηκε και χρησιμοποιείται προέρχονται από τον δικαιούχο του εν λόγω σήματος, στο μέτρο που η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος συνεπάγεται την αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και του αντίκτυπου που αυτό έχει στο κοινό.
- 26 Η Environmental Manufacturing εκτιμά ότι η ανάλυση του Γενικού Δικαστηρίου δεν έλαβε υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία η επίδραση στην οικονομική συμπεριφορά του καταναλωτή έχει επίδραση στην εμπορική συμπεριφορά του. Η Environmental Manufacturing υποστηρίζει ότι η εν λόγω ενδεχόμενη ή πραγματική επίδραση πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο προσφυγής, η οποία ασκείται βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009 και ότι, δεδομένου ότι δεν εξετάστηκε ούτε αποδείχθηκε κάτι τέτοιο, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να απορρίψει το επιχείρημα ότι υπήρχε αποδυνάμωση κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 27 Το ΓΕΕΑ παραδέχεται ότι, για να διαπιστωθεί η πρόκληση βλάβης στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009, πρέπει να αποδειχθεί η πραγματική ή ενδεχόμενη μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία έχουν καταχωρισθεί τα προγενέστερα σήματα. Υποστηρίζει, εντούτοις, ότι η μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του καταναλωτή και η αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος συνιστούν προϋποθέσεις οι οποίες δεν είναι ούτε αυτοτελείς ούτε σωρευτικές και αποτελούν στην πραγματικότητα τμήμα μίας και της αυτής επιταγής.
- 28 Το ΓΕΕΑ εκτιμά ότι η επαναλαμβανόμενη στις σκέψεις 29 και 76 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Intel Corporation προϋπόθεση ότι η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος συνεπάγεται την αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και του αντίκτυπου που αυτό έχει στο κοινό εκφράζει απλώς τη μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή. Υποστηρίζει δε ότι μια τέτοια μεταβολή επέρχεται όταν, κατά την αντίληψη του καταναλωτή αυτού, η χρησιμοποίηση ενός μεταγενέστερου σημείου προκαλεί βλάβη στην οικονομική αξία του σήματος που χαίρει φήμης. Για να έχει επηρεαστεί η οικονομική συμπεριφορά του καταναλωτή αρκεί ο καταναλωτής αυτός να εκτιμά ότι το σήμα που χαίρει φήμης είναι λιγότερο ελκυστικό ή αποκλειστικό ή έχει λιγότερο κύρος λόγω της χρησιμοποίησης του προσβαλλόμενου μεταγενέστερου σημείου.
- 29 Το ΓΕΕΑ υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται στην ορθή προκειμένη ότι για να διαπιστωθεί ότι «έχει μεταβληθεί η οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία έχει καταχωρισθεί το προγενέστερο σήμα» πρέπει να αποδεικνύεται, όπως εν

προκειμένω, ότι «η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος συνεπάγεται την αποδόμηση της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και του αντίκτυπου που αυτό έχει στο κοινό». Το επιχείρημα αυτό απλώς επεξηγεί την μείζονα προκείμενη.

- 30 Το ΓΕΕΑ είναι της γνώμης ότι η αποδόμηση της ταυτότητας και του αντίκτυπου στο κοινό σημαίνουν ότι βλάπτεται η οικονομική αξία του σήματος που χαίρει φήμης και ότι η αντίληψη του κοινού και η «οικονομική συμπεριφορά» του αντιπροσωπεύουν, συνεπώς, τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Το ΓΕΕΑ προσθέτει ότι το περιεχόμενο στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης συμπεράσμα εκφράζει την πιθανή μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία έχουν καταχωριστεί τα προγενέστερα σήματα, τα οποία ενδέχεται να προκαλέσει η ταυτόχρονη χρησιμοποίηση του προσβαλλόμενου σημείου.
- 31 Η Elmar Wolf υπενθυμίζει ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 36 και 38 της επίδικης απόφασης, ότι η χρησιμοποίηση του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση μπορεί να ενέχει τον κίνδυνο αποδυναμώσεως και αποκομίσεως αθέμιτου οφέλους από το προγενέστερο σήμα. Επισημαίνει δε ότι το Γενικό Δικαστήριο, διαπιστώνοντας με τη σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση μπορεί να προκαλέσει βλάβη στον διακριτικό χαρακτήρα των προγενέστερων σημάτων, δεν εξέτασε, για λόγους οικονομίας της δίκης, το αθέμιτο όφελος που αποκομίζει από τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα.
- 32 Όσον αφορά την τήρηση του προβαλλόμενου χωριστού και συμπληρωματικού κριτηρίου που συνάγεται από την προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation, η Elmar Wolf υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, ορθώς, ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα που αντλείται από την αναγκαιότητα αποδείξεως των οικονομικών αποτελεσμάτων του συσχετισμού των αντιπαρατιθέμενων σημάτων.
- 33 Η Elmar Wolf εκτιμά ότι οι περιστάσεις, στις οποίες στηρίζεται η ανάλυση του Δικαστηρίου στην προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation, αφορούν την περίπτωση κατά την οποία οι υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το προγενέστερο σήμα δεν είναι παρόμοια με τις υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το μεταγενέστερο σήμα, καίτοι η υπό κρίση υπόθεση αφορά πανομοιότυπα ή, τουλάχιστον, παρόμοια προϊόντα. Συνεπώς, τα κριτήρια που συνάγει το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation δεν είναι εφαρμοστέα εν προκειμένω.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 34 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, για να διαπιστωθεί ότι η χρησιμοποίηση του μεταγενέστερου σήματος προκαλεί ή θα μπορούσε να προκαλέσει βλάβη στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος πρέπει να αποδειχθεί ότι η οικονομική συμπεριφορά του μέσου καταναλωτή των προϊόντων για τα οποία έχει καταχωριστεί το προγενέστερο σήμα έχει μεταβληθεί λόγω της χρησιμοποίησεως του μεταγενέστερου σήματος ή ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να επέλθει τέτοια μεταβολή στο μέλλον (προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation, σκέψεις 77 και 81, καθώς και σημείο 6 του διατακτικού).
- 35 Βεβαίως, η σκέψη 77 της προπαρατεθείσας απόφασης Intel Corporation αρχίζει με τη φράση «[ε]πομένως» και η σκέψη αυτή ακολουθεί αμέσως μετά την εξέταση του ζητήματος της εξασθενήσεως της ικανότητας υποδηλώσεως και της αποδομήσεως της ταυτότητας του προγενέστερου σήματος και θα μπορούσε, συνεπώς, να θεωρηθεί μόνον ως επεξηγηματική της προηγούμενης σκέψεως. Εντούτοις, το ίδιο χωρίο, το οποίο επαναλαμβάνεται στη σκέψη 81 και στο διατακτικό της απόφασης αυτής, έχει αυτοτέλεια. Το γεγονός ότι περιέχεται στο διατακτικό της εν λόγω απόφασης υπογραμμίζει τη σημασία του.

- 36 Το γράμμα της ανωτέρω νομολογίας είναι ρητό. Εξ αυτού προκύπτει ότι, αν δεν αποδεικνύεται η συνδρομή της προϋποθέσεως αυτής, δεν μπορεί να διαπιστωθεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009 βλάβη ή ο κίνδυνος προκλήσεως βλάβης στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος.
- 37 Με τον όρο «μεταβολή της οικονομικής συμπεριφοράς του μέσου καταναλωτή» τίθεται μια προϋπόθεση αντικειμενικού χαρακτήρα. Η μεταβολή αυτή δεν μπορεί να συναχθεί μόνον από υποκειμενικά στοιχεία, όπως η αντίληψη των καταναλωτών. Απλώς και μόνον το γεγονός ότι οι καταναλωτές παρατηρούν ότι υπάρχει ένα νέο σημείο που ομοιάζει με προγενέστερο σημείο δεν αρκεί για να διαπιστωθεί η ύπαρξη βλάβης ή κινδύνου προκλήσεως βλάβης στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος, κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009, στο μέτρο που η ομοιότητα αυτή δεν προκαλεί σύγχυση στους καταναλωτές.
- 38 Το Γενικό Δικαστήριο, με τη σκέψη 53 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αρνήθηκε να εξετάσει την προϋπόθεση που θέτει η προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation και, συνεπώς, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 39 Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «το γεγονός ότι οι ανταγωνιστές χρησιμοποιούν παρόμοια σημεία για πανομοιότυπα ή παρόμοια προϊόντα συνεπάγεται τον άμεσο συσχετισμό από το ενδιαφερόμενο κοινό των σημείων και των επίμαχων προϊόντων, γεγονός το οποίο μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα του προγενέστερου σήματος να προσδιορίζει τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί ως προερχόμενα από τον δικαιούχο του εν λόγω σήματος.»
- 40 Εντούτοις, με την προπαρατεθείσα απόφασή του Intel Corporation, το Δικαστήριο εξέφρασε ρητώς ότι είναι αναγκαίο να απαιτηθούν μεγαλύτερες αποδείξεις προκειμένου να διαπιστωθεί η πρόκληση βλάβης ή ο κίνδυνος προκλήσεως βλάβης στον διακριτικό χαρακτήρα του προγενέστερου σήματος κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, του κανονισμού 207/2009.
- 41 Η αποδοχή του προτεινόμενου από το Γενικό Δικαστήριο κριτηρίου θα μπορούσε, εξάλλου, να οδηγήσει στην αθέμιτη ιδιοποίηση ορισμένων σημείων από τους επιχειρηματίες, γεγονός το οποίο θα μπορούσε να βλάψει τον ανταγωνισμό.
- 42 Βεβαίως, ο κανονισμός 207/2009 και η νομολογία του Δικαστηρίου δεν απαιτούν την παροχή αποδείξεων περί πραγματικής βλάβης, αλλά δέχονται και τον σοβαρό κίνδυνο προκλήσεως τέτοιας βλάβης, παρέχοντας τη δυνατότητα συνεκτιμήσεως επαγωγικών σκέψεων.
- 43 Εντούτοις, οι σκέψεις αυτές δεν πρέπει να είναι αποτέλεσμα απλών υποθέσεων, αλλά όπως επισήμανε το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, παραπέμποντας σε προγενέστερη απόφασή του, οι εν λόγω σκέψεις στηρίζονται σε «ανάλυση των πιθανοτήτων και λαμβάνουν υπόψη τις συνήθεις πρακτικές στον συγκεκριμένο εμπορικό τομέα καθώς και κάθε άλλη περίπτωση στη συγκεκριμένη περίπτωση».
- 44 Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο δεν επέκρινε την απουσία μιας τέτοιας αναλύσεως, παραβαίνοντας την παρατιθέμενη στην απόφασή του νομολογία.
- 45 Όσον αφορά το επιχείρημα της Elmar Wolf, ότι το κριτήριο που συνάγει το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Intel Corporation αφορά υπηρεσίες ή προϊόντα τα οποία δεν είναι παρόμοια με τις υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί το μεταγενέστερο σήμα και, συνεπώς, δεν μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω, αρκεί να επισημανθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της γενικής διατυπώσεώς της, η νομολογία που περιέχεται στις σκέψεις 77 και 81, καθώς και στο σημείο 6 του διατακτικού της αποφάσεως αυτής δεν μπορεί να έχει την έννοια ότι αφορά μόνον τις πραγματικές περιστάσεις που σχετίζονται με υπηρεσίες ή προϊόντα τα οποία δεν είναι παρόμοια με τις υπηρεσίες ή τα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωριστεί ένα μεταγενέστερο σήμα.

- 46 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να διαπιστωθεί ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη.
- 47 Συνεπώς πρέπει να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.
- 48 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, μπορεί είτε να αποφανθεί το ίδιο αμετακλήτως επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.
- 49 Στην υπό κρίση υπόθεση δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για να μπορεί το Δικαστήριο να αποφανθεί αμετακλήτως επί της διαφοράς.
- 50 Συνεπώς, το Δικαστήριο πρέπει να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο και να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 22ας Μαΐου 2012, T-570/10, Environmental Manufacturing κατά ΓΕΕΑ – Wolf (Απεικόνιση κεφαλής λύκου).**
- 2) **Αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**
- 3) **Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)